

บทที่ 3

โครงสร้างภาษีสรรพสามิตและการใช้มาตรการทางภาษี

ในบทที่ 3 จะทำการวิเคราะห์โครงสร้าง และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิต ภาคที่ 5 ในช่วง 7 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 ถึง 2543 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่สำคัญและมีผลต่อโครงสร้างภาษีสรรพสามิต

ในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของ 9 จังหวัดในภาคเหนือตอนบนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 ในช่วงก่อนและหลังที่มีวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 มาตรการของรัฐบาลในส่วนของภาษีสรรพสามิตจะเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะช่วยควบคุมการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและมีผลกระทบต่อสังคมพร้อมกับเป็นมาตรการที่ช่วยหาทางเพิ่มรายได้ที่ขาดหายไปจากภาษีสรรพากรและภาษีศุลกากร

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการวิเคราะห์ว่ามาตรการทางภาษีในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดังกล่าว จะมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการหารายได้จากภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้นได้หรือไม่ โดยเชื่อว่าในประการแรกภาวะเศรษฐกิจก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนจะมีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจของทั้งประเทศ และประการที่สองมาตรการและนโยบายทางภาษีสรรพสามิตซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลผ่านการปฏิบัติโดยกรมสรรพสามิตในระดับประเทศและโดยสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 สำหรับ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบนอยู่ในแนวทางเดียวกัน

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่จะดำเนินการต่อไปนี้จะเริ่มจากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศและของภาคเหนือตอนบนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ GPP และเพื่อเชื่อมโยงว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มมาตรการในแง่ของโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิตอย่างไร จากนั้นจะวิเคราะห์นโยบายที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายสุราเสรีที่มีผลตั้งแต่ปี 2543 และมีผลต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของภาคเหนือตอนบนเป็นอย่างมาก

เศรษฐกิจของไทยได้มีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยมีอัตราการขยายตัว ตั้งแต่ร้อยละ 7.00-11.00 มาตลอด จนกระทั่งปี 2540 เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาที่ไม่สมดุลย์ กล่าวคือ มีการไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ ผ่านการเปิดเสรีทางการเงิน และทุนจากต่างประเทศถูกนำไปลงทุนในภาคการบริการ ตลาดการเงิน และ อสังหาริมทรัพย์ มากกว่าในภาคการผลิตที่แท้จริง (Real Sector) ในขณะเดียวกัน เนื่องจากภาคการผลิตไทย เริ่มประสบกับปัญหาประสิทธิภาพการผลิตและศักยภาพในการแข่งขัน จึงทำให้ภาคการส่งออกของสินค้าไทยชะลอตัวลงมาโดยตลอด ในช่วงเดียวกันได้มีการนำเข้าของสินค้าจากต่างประเทศสูงขึ้นทุกปี ภาะดังกล่าวเป็นสถานการณ์ของเศรษฐกิจฟองสบู่ และเริ่มเห็นผลชัดเจนขึ้นจากการขาดดุลการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัด ค่าเงินบาทที่แท้จริงอ่อนตัวอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ในขณะที่เงินบาทได้ถูกกำหนดค่าอ้างอิงกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ และในปลายปี 2539 วิกฤตเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น เมื่อค่าเงินบาทถูกโจมตีอย่างมากและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้พยายามนำเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเข้าป้องกันค่าเงินบาท จนถึงขั้นเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ จึงได้ประกาศปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเป็นแบบลอยตัว และในช่วงนั้นปัญหาทางการเงินก็ดำเนินถึงขั้นวิกฤตเช่นกัน เมื่อมีการถอนทุนออกจากตลาดหุ้นของไทย เมื่อธนาคารประสบปัญหานี้เสียเพิ่มสูงขึ้น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ถึงขั้นล้มละลายและหนี้ของภาคเอกชนได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อมีการลดค่าเงินบาท จากสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่ชัดเจนในปี 2540 ทำให้รัฐบาลต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1

ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเข้ามาของ IMF ทำให้รัฐบาลต้องยอมรับเงื่อนไขที่เข้มงวดต่าง ๆ เช่น รักษาระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 3 - 4 ลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดให้เหลือร้อยละ 5 และ 3 ของ GDP ในปี 2540 และ 2541 ตามลำดับควบคุมอัตราเงินเฟ้อไม่เกินร้อยละ 8 - 9 ควบคุมรายรับ - รายจ่ายภาครัฐบาลให้เกิดความสมดุลย์ ปรับภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 และรักษาเงินสดสำรองไม่ต่ำกว่า 2.3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (กรมสรรพสามิต, 2540)

รัฐบาลได้ใช้มาตรการทั้งการเงิน การคลัง และภาษีอากร เพื่อสู้วิกฤตเศรษฐกิจ และทำให้เกิดเสถียรภาพในระยะยาว ในส่วนของภาษีอากรรัฐบาลได้พยายามใช้มาตรการสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร เพื่อชดเชยภาษีเงินได้ ภาษีการค้า และอากรขาเข้าที่ลดลง เนื่องจากผลของวิกฤตเศรษฐกิจ สำหรับภาษีสรรพสามิต ที่มีสัดส่วนร้อยละ 18 - 20 ของรายได้รวม ก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเงินและการคลังของรัฐบาลเช่นกัน เนื่องจากภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บจากร้านค้าใช้จ่าย หรือการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ผู้บริโภค แม้จะไม่ได้ถูกจัดเก็บภาษีโดยตรง แต่ผู้ผลิตสามารถผลักภาระทั้งหมดไปให้ผู้บริโภคได้ โดยที่ผู้แบกรับภาษีที่แท้จริงอาจไม่รู้ถึงการเสียภาษี ในภาวะที่รัฐต้องการรายได้เข้ามาแก้ปัญหาทางการ

คลัง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่กำลังซบเซาอย่างหนัก ในขณะที่ภาษีทางตรงหรือภาษีสรรพากรที่เก็บจากรายได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลลดลงอย่างมาก ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ผู้ประกอบการขาดทุนและรายได้ของประชาชนลดลง ภาษีสรรพสามิตจึงเป็นมาตรการที่สำคัญที่รัฐจะหารายได้มาชดเชยส่วนที่ขาดหายไปได้น่าง การปรับปรุงมาตรการและโครงสร้างภาษีสรรพสามิตให้สนองตอบต่อนโยบายของรัฐในแง่ของการชดเชยรายได้ ในแง่ของการควบคุมการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและอาจเป็นผลเสียต่อสังคม ในหลักการของการปรับปรุงมาตรการและโครงสร้างของภาษีสรรพสามิต รัฐบาลต้องพิจารณาความสมดุล ระหว่างรายได้ที่ต้องการเพิ่ม การควบคุมรายจ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย และสินค้าที่มีผลต่อสังคมไม่ให้สูงเกินไป จนอาจทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและอาจมีผลต่อการฟื้นฟูภาวะซบเซาของเศรษฐกิจ แต่รัฐอาจเสียรายได้เพื่อไปแก้ไขปัญหาทางสังคมมากขึ้น

3.2 การเปลี่ยนแปลงทางนโยบายที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

3.2.1 การเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 เป็นต้นมา จะมีผลต่อมาตรการ โครงสร้างและผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแล้ว ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่การมีนโยบายการเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรา ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 นโยบายเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรามีความเป็นมาโดยสรุปดังนี้

ก่อนปี พ.ศ. 2493 การผลิตและการบริโภคสุราของสังคมไทยเป็นแบบเสรี มีการผลิตเพื่อหลายวัตถุประสงค์ เช่น ใช้บริโภค ใช้ประกอบพิธีกรรม ใช้เป็นยา และเพื่อประกอบกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ การผลิตเพื่อการค้ามีเป็นส่วนน้อย และผู้ผลิตในสมัยนั้นได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่หลากหลายในแต่ละท้องถิ่น และมีการส่งสมสืบทอดกันมาเป็นลำดับ (พระไพศาลวิสาโล, 2537)

ต่อมารัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเกี่ยวกับการผลิตสุรา ภายใต้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 โดยมีสาระสำคัญเป็นการจัดระเบียบการผลิตสุราให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล และเพื่อให้รัฐมีรายได้จากการเก็บภาษีสุรา ใน พ.ร.บ. คังกล่าว รัฐได้ผูกขาดการผลิตสุรา มีบทบัญญัติห้ามเอกชนทำสุราหรือมีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง และรัฐได้ตั้งโรงงานสุราเป็นรัฐวิสาหกิจผูกขาดการผลิตและจำหน่ายสุราแต่เพียงผู้เดียว ผลที่เกิดขึ้นทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีสุรา และสามารถควบคุมผลกระทบทางสังคมจากการบริโภคสุราและผลิตสุราได้ส่วนหนึ่ง

เนื่องจากการผลิตแบบผูกขาดโดยรัฐวิสาหกิจมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ รัฐจึงได้ปรับเปลี่ยนนโยบาย ในปี พ.ศ. 2503 เปิดโอกาสให้เอกชนขออนุญาตตั้งโรงงานสุราได้ ภายใต้การควบคุมการผลิตและการจำหน่ายจากรัฐ ส่งผลให้มีโรงงานสุราเกิดขึ้นจำนวนมากแต่ก็ไม่สามารถบริหารจัดการสุรา ทั้งในระบบรัฐวิสาหกิจและในระบบของเอกชนได้ ในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลจึงมีการปรับเปลี่ยนนโยบายใหม่ จำกัดให้มีผู้ผลิตภาคเอกชนน้อยราย โดยอนุญาตให้เอกชนรับสัมปทานตั้งโรงงานผลิตสุราขนาดใหญ่ จำนวน 12 โรงทั่วประเทศ และยกเลิกโรงงานเก่าทั้งหมด จากนั้นมา การผลิตสุราจึงมีรูปแบบเป็นการผูกขาดโดยกลุ่มนายทุนกลุ่มหนึ่ง จนในปี พ.ศ. 2542 หลังจากที่มีข้อเรียกร้องจากชุมชนและเอกชนที่ต้องการให้การผลิตมีความเป็นเสรีมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลจึงมีนโยบายเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายโดยมีผลตั้งแตปี พ.ศ. 2543 หลังจากที่กระทรวงการคลังได้ประกาศ “วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543” ที่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำ ขายส่งสุรา และมาตรฐานโรงงานสุรา (เกสร สิทธิหิวัน, 2542)

3.2.2 การเปลี่ยนแปลงทางมาตรการภาษีสรรพสามิต

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2539 และต่อเนื่องมาจนถึงปี 2540 เป็นต้นมา รัฐบาลได้พยายามใช้มาตรการทางการคลังเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ โดยพยายามใช้นโยบายทางภาษีเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหา และที่กล่าวมาแล้วว่าในภาวะที่เศรษฐกิจซบเซาภาษีสรรพากรและภาษีศุลกากร ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงมาตรการแล้วทำให้รัฐได้รายได้เพียงพอกับการแก้ปัญหาทางการคลังได้ มีแต่ภาษีสรรพสามิตเท่านั้น ที่เป็นทางออกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในช่วงดังกล่าว ทั้งในแง่ของการเพิ่มโครงสร้างภาษีสรรพสามิต และเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตกับสินค้าฟุ่มเฟือยและสินค้าที่มีผลกระทบต่อสังคม ซึ่งจะมีผลทำให้รัฐได้รายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการควบคุมการบริโภคในรูปแบบที่เหมาะสมได้

ดังนั้นตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 เป็นต้นมาภาษีสรรพสามิต จึงมีการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างและอัตราภาษี อันเป็นผลมาจากการใช้มาตรการทางการคลังของรัฐบาล โดยมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต ในระหว่างปีงบประมาณ 2537 ถึง ปีงบประมาณ 2543”

เพื่อให้เห็นสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางมาตรการดังกล่าว จึงได้ทำการวิเคราะห์ และได้ผลตามตารางที่ 3.1 สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต คือ

1. ประเภทภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

มีการยกเลิกภาษีน้ำมันที่มีสารตะกั่ว ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา เนื่องจากน้ำมันประเภทนี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน จึงได้เลิกผลิตและจำหน่าย

ในปี 2538 เป็นต้นมา ก่อนมีวิกฤตเศรษฐกิจ ได้เพิ่มโครงสร้างการเก็บภาษีจากน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันรายการใหม่หลายรายการ คือ น้ำมันก๊าด น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น น้ำมันดีเซลที่มีกำมะถันเกิน ร้อยละ 0.25 ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LP 6) ก๊าซธรรมชาติเหลว (NPL) น้ำมันเตา ผลิตภัณฑ์ที่ผสมของปิทูเมนและสารละลายประเภทไฮโดรคาร์บอน

ในปี 2540 เป็นต้นมา ได้มีการเพิ่มอัตราภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันขึ้นมาก คือ น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว เพิ่มขึ้น ร้อยละ 38 ในปี 2540 และเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 27.89 ในปี 2541 น้ำมันเบนซินอื่น ๆ นอกจากจะเริ่มเก็บในปี 2540 แล้ว ในปี 2541 ยังได้เพิ่มอัตราภาษีอีกร้อยละ 27.89 ด้วย น้ำมันเครื่องบินไอพ่นที่เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เมื่อถึงปี 2540 ได้เพิ่มอัตราภาษีอีกร้อยละ 14.00 และน้ำมันดีเซลที่มีกำมะถันมากกว่าร้อยละ 0.5 ขึ้นไป ได้เพิ่มอัตราภาษีอีกร้อยละ 3.89 ถึง 4.06 ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา

โดยสรุป มาตรการภาษีสรรพสามิตสำหรับน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อควบคุมการบริโภคสินค้าที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อเพิ่มรายได้โดยส่วนใหญ่ เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

2. ประเภทเครื่องดัด

โดยสรุป เครื่องดัดประเภทโซดา เครื่องดัดทั่วไป น้ำผลไม้ จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก คือ ในปี 2538 เป็นต้นมา ได้มีการเริ่มเก็บภาษีน้ำผลไม้ทั่วไป และยกเว้นภาษีน้ำผลไม้ที่มีส่วนผสมตามกำหนด ส่วนเครื่องดัดประเภทอื่น ๆ ยังใช้อัตราเดิม

3. ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า

ในปี 2540 ได้มีการปรับโครงสร้างและอัตราภาษี เครื่องใช้ไฟฟ้าที่สำคัญคือ เครื่องปรับอากาศไม่เกิน 72,000 BTU ได้เพิ่มอัตราภาษีอีกร้อยละ 7.14 ยกเลิกภาษีคอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์และเพิ่มรายการ คอมพิวเตอร์และแก้วคริสตัลที่มีการผลิต นำเข้าและบริโภคมากขึ้น

4. ประเภทรถยนต์

4.1 รถยนต์นั่ง

ได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีในปี 2540 กับรถยนต์นั่งทุกประเภทตามความจุกระบอก (ไม่เกิน 2,400 cc. เกิน 2,400 cc. และไม่เกิน 3,000 cc.) และตามลักษณะการใช้ เช่น รถยนต์นั่งตรวจการณ์ (OPV) โดยเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 10.53 ถึงร้อยละ 18.52 และในปี 2543 ได้เพิ่มอัตราภาษีอีกครั้งคือ ระหว่างร้อยละ 4.00 ถึงร้อยละ 9.37

และในปี 2543 เป็นต้นมา ได้เพิ่มประเภทรถยนต์เข้าไปในโครงสร้างภาษีใหม่ ดังนี้คือ รถยนต์นั่งบรรทุก (PPV) รถยนต์นั่งที่มีกระบะ (Double Cap) และรถยนต์นั่งที่ผลิตหรือดัดแปลงจากรถกระบะ

4.2 รถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน และรถยนต์กระบะ

มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ดังนี้คือ ในปี 2542 ยกเลิกรายการรถยนต์

โดยสารที่มีความจุกระบะเกินและไม่เกิน 2,400 cc. และในปี 2543 ได้เพิ่มรายการใหม่เข้ามาในโครงสร้างภาษีหลายรายการ คือ รถยนต์โดยสารที่ผลิตหรือดัดแปลงจากรถกระบะเพื่อใช้โดยสารรถยนต์โดยสารที่ผลิตจากรถกระบะซึ่งดัดแปลงเป็นธุรกิจ และรถยนต์กระบะน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 2,000 กก.

โดยสรุป มาตรการภาษีสรรพสามิตต่อรถยนต์เป็นมาตรการที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ทั้งในด้านของโครงสร้างและอัตราการจัดเก็บ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับรัฐ และเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางการผลิตและการบริโภคที่มีความหลากหลายมากขึ้น

5. ประเภตสุรา

นอกจากมีมาตรการเกี่ยวกับนโยบายสุราเสรีแล้ว รัฐบาลได้ใช้มาตรการทางภาษีต่อสุราทั้งเชิงโครงสร้างและอัตราภาษีอย่างมาก โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2538 เพียงเล็กน้อย และเข้มข้นขึ้นอย่างมากในปี 2540 เป็นต้นมา กล่าวคือ ประการแรก สุราแช่ เริ่มเก็บภาษีไวน์และแชมเปญ ในปี 2539 และเพิ่มอัตราภาษีเบียร์และสุราแช่ชนิดอื่น ตั้งแต่ร้อยละ 4.17 ถึงร้อยละ 25.00 ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา และประการที่สอง สุรากลั่น ได้เพิ่มสุราสามทับเข้าไปในโครงสร้างตั้งแต่ปี 2538 จากนั้นในปี 2541 ได้เพิ่มสุราขาว สุราผสม และสุราปรุงพิเศษ นอกจากนั้นยังได้เพิ่มอัตราภาษีสุรากลั่นชนิดพิเศษอีกหลายรายการ เช่น วิสกี้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.83 ในปี 2540 และอีกครั้ง เป็นร้อยละ 528.57 ในปี 2540 เป็นต้นมา บรั่นดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.00 ในปี 2540 และอีกครั้ง เป็นร้อยละ 20.00 ในปี 2544

โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีสรรพสามิตต่อสุรา เกิดขึ้นอย่างมากทั้งเชิงโครงสร้างและอัตราภาษี โดยเห็นชัดเจนที่สุดตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับการเปิดเสรีในการผลิตสุรา และให้สามารถช่วยหารายได้เสริมมาตรการทางการคลังให้กับรัฐบาลและแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

6. ประเภทยาสูบหรือยาเส้น

รายการภาษีสรรพสามิตสำหรับยาสูบและยาเส้น มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก คือ มีการเพิ่มอัตราภาษีซิการ์เรต ร้อยละ 12.90 ในปี 2540 และเพิ่มอีกร้อยละ 4.90 ในปี 2544 เป็นต้น และเริ่มเพิ่มรายการบุหรี่อื่น ๆ กับยาเส้นปรุง ตั้งแต่ปี 2538 และ 2539 เป็นต้นมา

7. ประเภทสินค้าอื่น

จากตารางที่ 3.3 จะเห็นได้ชัดเจนว่า ภาษีสรรพสามิตถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญของรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มรายการสินค้าจำนวนหนึ่งเข้า

มาในโครงสร้าง และเพิ่มอัตรากำไรสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยอีกหลายรายการ โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ แก้วเลคคริสตัล เพิ่มอัตรากำไรอีกร้อยละ 650.00 เรือยอร์ช เพิ่มอัตรากำไรอีกร้อยละ 900.00 น้ำหอมและหัวน้ำหอม เพิ่มอัตรากำไรอีกร้อยละ 25.00 และสนามแข่งม้า เพิ่มอัตรากำไรอีกร้อยละ 53.85 ทั้งหมดตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

สำหรับโครงสร้างภาษี มีการเพิ่มภาษีพรมหรือสิ่งทอปูพื้นทำด้วยขนสัตว์ ตั้งแต่ปี 2539 รถจักรยานยนต์ แบตเตอรี่ และสนามกอล์ฟ ตั้งแต่ปี 2540 และสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (CFC) ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในภาพรวมรัฐบาลได้ใช้มาตรการทางภาษีกับสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือย และที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เพื่อการเพิ่มรายได้ทดแทนภาษีสรรพากรและภาษีศุลกากร และเพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชนให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม โดยการเพิ่มทั้งโครงสร้างและอัตรากำไรหลายประเภทยังเป็นประเภทที่การบริโภคมีผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จะสังเกตได้ว่าอัตรากำไรได้เพิ่มสูงยิ่งขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และส่วนใหญ่เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นไป ซึ่งในประเด็นนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จะกำหนดให้ ปี 2540 เป็นต้นมา เป็นปีที่มีมาตรการทางภาษี เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร (Tax Elasticity) ต่อไป

ตารางที่ 3.1 สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต

รายการ	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	การเปลี่ยนแปลงอัตรา
ก. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน		
1. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน		
1.1 น้ำมันเบนซินมีสารตะกั่ว		
- เกิน 0.5 กรัม/ลิตร	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
- ไม่เกิน 0.5 กรัม/ลิตร	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
1.2 น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว		เพิ่มขึ้น 38 % ในปี 2540 และอีก 2.79% ในปี 2541 เป็นต้นมา
1.3 น้ำมันเบนซิน นอกจาก 1.2	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	เพิ่มขึ้น 27.89% ตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา
2. น้ำมันก๊าด	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
3. น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น		
3.1 ที่ไม่ได้ใช้เป็นเชื้อเพลิง	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	เพิ่มขึ้น 14.00 % ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
3.2 ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
4. น้ำมันดีเซล		
4.1 มีกัมมะถัน เกินร้อยละ 0.5	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
4.2 มีกัมมะถัน ไม่เกินร้อยละ 0.5	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
4.3 มีกัมมะถัน เกินร้อยละ 0.25	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	เพิ่มขึ้น 3.89% ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา
4.4 มีกัมมะถัน ไม่เกินร้อยละ 0.25	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	เพิ่มขึ้น 4.06% ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา
5. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LP 6)	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
6. ก๊าซธรรมชาติเหลว (N6L)	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
7. น้ำมันเตา	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	ลดลง 71.43% ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา
8. ผลิตภัณฑ์ผสมของบิทูเมน	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
9. สารละลายประเภทไฮโดรคาร์บอน	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
ข. เครื่องดื่ม		
1. โซดา		อัตรากงที่
2. เครื่องดื่มทั่วไป		อัตรากงที่

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต

รายการ	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	การเปลี่ยนแปลงอัตรา
3. น้ำผลไม้		
- น้ำผลไม้ทั่วไป	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
- น้ำผลไม้ที่มีส่วนผสมตามกำหนด		ยกเว้น
ค. เครื่องใช้ไฟฟ้า		
1. เครื่องปรับอากาศ ไม่เกิน 72,000 BTU		เพิ่มขึ้น 7.14% ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
2. โคมไฟฟ้าและโคมระย้า		ยกเว้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
3. โคมและแก้วคริสตั้น	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	อัตรากงที่
ง. รถยนต์		
1. รถยนต์นั่ง		
1.1 ความจุกระบอก ไม่เกิน 2,400 cc.		เพิ่มขึ้น 15.38% ตั้งแต่ปี 2540 และลดลง 5.33% ในปี 2543 เป็นต้นมา
1.2 ความจุกระบอก เกิน 2,400 cc.		เพิ่มขึ้น 10.53% ตั้งแต่ปี 2540 และลดลง 4.65% ในปี 2543 เป็นต้นมา
1.3 ความจุกระบอก ไม่เกิน 3,000 cc.		เพิ่มขึ้น 1.11% ตั้งแต่ปี 2540 และลดลง 4.00% ในปี 2543 เป็นต้นมา
1.4 รถยนต์นั่งตรวจการณ (OPV)		เพิ่มขึ้น 18.52% ตั้งแต่ปี 2540 และลดลง 9.37% ในปี 2543 เป็นต้นมา
1.5 รถยนต์นั่งบรรทุก (PPV)	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
1.6 รถยนต์นั่งที่มีกระบะ (Double Cap)		
- นำเข้าหรือผลิตโดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรม	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
- ผลิตโดยผู้ประกอบการตัดแปลง	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
1.7 รถยนต์นั่งที่ผลิตหรือตัดแปลงจากรถกระบะ		
- ตัดแปลงโดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรม	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
- ตัดแปลงโดยผู้ตัดแปลง	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
2. รถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต

รายการ	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	การเปลี่ยนแปลงอัตรา
2.1 ความจุระบอบอก ไม่เกิน 2,400 cc.	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา	
2.2 ความจุระบอบอก เกิน 2,400 cc.	เลิกเก็บตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา	
- ความจุระบอบอก ไม่เกิน 2,400 cc.	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
- ความจุระบอบอกเกิน 2,400 cc.	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
3.รถยนต์กระบะน้ำหนักบรรทุกไม่เกิน 4,000 กก.		
3.1 มีคุณสมบัติตามอริบตีกำหนด	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
3.2 คุณสมบัติข้อยกเว้นจาก 3.1	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
จ. สุรา		
1. สุราแช่		
1.1 ชนิดเบียร์		เพิ่มขึ้น 4.17% ตั้งแต่ปี 2540 และเพิ่มอีก 5.66% ในปี 2544 เป็นต้นมา
1.2 ไวน์และแชมเปญ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา	
1.3 ชนิดอื่น		เพิ่มขึ้น 25.00% ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
2. สุรากลั่น		
2.1 ชนิดพิเศษ		
(1) วิสกี้		เพิ่มขึ้น 45.83% ตั้งแต่ปี 2540 และเพิ่มอีก 528.57% ในปี 2544 เป็นต้นมา
(2) บรั่นดี		เพิ่มขึ้น 25.00% ตั้งแต่ปี 2540 และเพิ่มอีก 20.00% ในปี 2544 เป็นต้นมา
(3) นอกจาก (1) และ (2)		เพิ่มขึ้น 28.57% ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา
2.2 สุราสามทับ		อัตราคงที่
(1) นำไปแปลงสภาพเป็นวัตถุดิบอุตสาหกรรม	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	
(2) นำไปใช้ในการแพทย์	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	
2.3 นอกจาก 2.1 และ 2.2		
2.4 สุราขาว	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา	
2.5 สุราผสม	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต

รายการ	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	การเปลี่ยนแปลงอัตรา
2.6 สุราปรุงพิเศษ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา	
ด. ยาสูบหรือยาเส้น		
1. ยาสูบ		
1.1 ซิกาแรต		เพิ่มขึ้น 12.90% ตั้งแต่ปี 2540 และเพิ่มอีก 4.90% ในปี 2544 เป็นต้นมา
1.2 ซิการ์		อัตรากงที่
1.3 ยาเคี้ยว		อัตรากงที่
1.4 ยาเส้นปรุง	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา	
1.5 บุหรี่อื่น ๆ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา	
2. ยาเส้น		อัตรากงที่
ข. ภาษีสินค้าอื่น		
1. แก้วเลคคริสตัลและแก้วคริสตัลอื่น ๆ		เพิ่มขึ้น 650% ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
2. เรือยอร์ชและยานพาหนะทางน้ำ ฯ		เพิ่มขึ้น 900% ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา
3. น้ำหอมและหัวน้ำหอม		เพิ่มขึ้น 25.00% ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
4. พรหมหรือสิ่งทอปูพื้นทำด้วยขนสัตว์	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา	
5. รถจักรยานยนต์		
- ชนิดเครื่องยนต์ 2 จังหวะ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	
- ชนิดเครื่องยนต์ 4 จังหวะ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	
6. หินอ่อนและหินแกรนิตที่แปรรูปแล้ว	ยกเว้น	
7. แบตเตอรี่		
- แบตเตอรี่ที่ใช้ส่วนประกอบที่เสียภาษีแล้ว	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	
8. สนามแข่งม้า		เพิ่มขึ้น 53.85% ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา
9. สนามกอล์ฟ	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา	
10. ไฟ		
- ไฟปัก		อัตรากงที่
- ไฟอื่น ๆ		อัตรากงที่
11. สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (CFC)	เริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา	

3.3 โครงสร้างภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5

โครงสร้างภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 ในช่วงปีที่ศึกษา ประกอบไปด้วย สินค้าและบริการ 15 ประเภท คือ สุรา เบียร์ ยาสูบ (แสดมปี) เครื่องดื่ม น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องไฟฟ้า สนามกอล์ฟ สนามม้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แบตเตอรี่ เรือ แก้วและเครื่องแก้ว และรายได้เบ็ดเตล็ด ซึ่งประกอบไปด้วยใบอนุญาตเกี่ยวกับสุรา ยาสูบ และไฟ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ 9 จังหวัดในภาคเหนือตอนบนที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 มีการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของประเภทภาษี และสัดส่วนของรายได้จากการเก็บภาษีสรรพสามิตทั้งหมดของแต่ละจังหวัด ขึ้นอยู่กับลักษณะการประกอบกิจกรรมของแต่ละจังหวัด

จากข้อมูลโครงสร้างภาษีและผลการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 5 ในระหว่างปี 2537 ถึง 2543 รวม 7 ปี จำแนกตามรายจังหวัด ตามตารางที่ 3.2 สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์ผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของจังหวัดในภาคเหนือตอนบน

จากข้อมูลในตารางที่ 3.2 พบว่าในปี 2537 ถึง 2543 สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ 9 จังหวัดในภาคเหนือตอนบน สามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีสรรพสามิต โดยเฉลี่ย 7 ปี 1,682,584,101 บาท

ในส่วนของโครงสร้างภาษี พบว่าทั้งภาคมีการเก็บภาษี 14 ประเภทยกเว้นภาษีแก้วและเครื่องแก้ว ประเภทภาษีที่มีความสำคัญและทำรายได้มากที่สุดคือ สุรา คือ ทำรายได้เฉลี่ยถึงร้อยละ 87.627 รองลงมาเป็นอันดับสอง ได้แก่ เครื่องดื่ม ทำรายได้เฉลี่ย ร้อยละ 7.367 และอันดับที่สามคือน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ทำรายได้เฉลี่ยร้อยละ 2.725 นอกจากนั้นทำรายได้ได้น้อยมาก เช่น รายได้เบ็ดเตล็ด ร้อยละ 1.373 รถยนต์ ร้อยละ 0.538 และสนามกอล์ฟ ร้อยละ 0.189 เป็นต้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการประกอบการผลิตสินค้าและบริการของภาคเหนือตอนบน ที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต มีไม่มากนัก ที่สำคัญก็แค่การผลิตสุรา ณ จังหวัดเชียงใหม่ และอุดรดิตถ์ มีการผลิตน้ำมันที่ อ.ฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีโรงเรียนผลิตเครื่องดื่มบ้างในหลายจังหวัด แต่เป็นการประกอบการขนาดเล็กเท่านั้น และลักษณะทางเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนเช่นนี้จึงส่งผลทำให้ การทำรายได้จากภาษีสรรพสามิตในภาคเหนือตอนบนมีไม่มากนัก

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของภาษีสรรพสามิตประเภทที่สำคัญในช่วง 7 ปี ระหว่างปี 2537-2543 พบว่า

1. ภาษีสุรา มีสัดส่วนต่อภาษีรวมอย่างสูงมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2537 ถึง 2542 คือมีสัดส่วนระหว่างร้อยละ 81.105 ถึง 90.543 แต่ในปี 2543 ผลกระทบจากการเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุราทำให้สัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 66.023

2. ภาษีเครื่องดื่ม มีสัดส่วนต่อภาษีรวม ระหว่างร้อยละ 5.395 ถึง 8.241 ในช่วงปี 2537 ถึง 2542 และได้เพิ่มเป็นร้อยละ 21.784 ในปี 2543 ทั้งนี้เนื่องมาจาก รายได้รอบในปี 2543 ลดลงอย่างมาก จากรายได้ที่เคยจัดเก็บได้โดยเฉลี่ย 1,682.54 ล้านบาท เหลือแค่ 476.26 ล้านบาทเท่านั้น เมื่อภาษีสุราลดลงอย่างมากจากรายได้เฉลี่ย 1,474.36 ล้านบาทเหลือแค่ 314.46 ล้านบาทเท่านั้น แม้ว่ารายได้จากภาษีเครื่องดื่มในปีเพิ่มขึ้นจากปี 2542 เล็กน้อย แต่เมื่อรายได้รวมและรายได้ภาษีสุราลดลงอย่างมาก ทำให้สัดส่วนของภาษีเครื่องดื่มสูงขึ้น โดยอัตโนมัติ

3. ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน รวมทั้งหมด มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย คือระหว่างปี 2537-2542 มีสัดส่วนต่อรายได้รวมระหว่าง ร้อยละ 2.286 ถึง 2.772 และในปี 2543 เพิ่มเป็นร้อยละ 8.221 ทั้งนี้เป็นเพราะรายได้รวมและรายได้จากภาษีสุราลดลงอย่างมากนั่นเอง

4. สำหรับภาษีที่เหลือ 11 ประเภทที่มีสัดส่วนต่อรายได้รวมน้อยมาก มีความเปลี่ยนแปลงที่เล็กน้อยไม่มีผลต่อรายได้จากภาษีสรรพสามิตของภาค 5 แต่อย่างไร

โดยที่จังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดเก็บภาษีได้มากที่สุด โดยเฉลี่ยถึง 1,007,812,895 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.90 ของรายได้เฉลี่ยรวม ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดเก็บรายได้ได้จากสินค้าและบริการหลายประเภท และภาษีประเภทที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีสุรา ภาษีเครื่องดื่ม และภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน โดยมีสัดส่วนต่อรายได้รวมสูง ถึงแม้ว่ารายได้ในปี 2543 จะลดลงมาก แต่สัดส่วนของภาษีรวมของจังหวัดเชียงใหม่ก็ยังคงมีอยู่ถึงร้อยละ 51.13

จังหวัดที่สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้เป็นอันดับสอง ได้แก่ จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเก็บภาษีเฉลี่ย 7 ปี ได้ 599,729,727 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 35.64 ของรายได้เฉลี่ยรวม ทั้งนี้เพราะจังหวัดอุดรดิตถ์มีการประกอบการสุราที่สำคัญ ตามที่กล่าวมาแล้ว แม้ว่ารายได้รวมในปี 2543 จะลดลง แต่สัดส่วนรายได้ของจังหวัดอุดรดิตถ์ก็ไม่ลดลงมาก ยังอยู่ที่ร้อยละ 33.91 ของรายได้รวมในปีนั้น

จังหวัดที่สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้เป็นอันดับสาม คือ จังหวัดลำปาง แต่เมื่อคิดเป็นมูลค่ารายได้เฉลี่ย 7 ปี มีมูลค่าถึง 68,614,346 บาท หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รวมร้อยละ 4.08

ส่วน 6 จังหวัดที่เหลือ สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้น้อยมาก คือ อยู่ในระหว่าง 184,479 บาท หรือเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.01 ของรายได้เฉลี่ยรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ถึง 2,958,425 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.18 ของรายได้เฉลี่ยรวมของจังหวัดเชียงราย ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ทั้ง 6 จังหวัดดังกล่าวสามารถจัดเก็บรายได้จากโครงสร้างภาษีน้อยประเภท และภาษีประเภทที่สำคัญก็ไม่สามารถจัดเก็บรายได้ได้สูงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะกิจการผลิตสินค้าและบริการในจังหวัดเหล่านี้มีขนาดเล็ก

โดยสรุป รายได้จากภาษีสรรพสามิตของภาคเหนือตอนบนขึ้นอยู่กับ 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรดิตต์ และจังหวัดลำปาง เท่านั้น และยังขึ้นอยู่กับภาษีประเภทสุรา เป็นส่วนใหญ่ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน และภาษียรถยนต์มีส่วนทำให้มีรายได้เล็กน้อย สำหรับภาษีประเภทอื่น ๆ แทบจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ จากภาษีสรรพสามิตของภาคเหนือตอนบน

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a white elephant standing and facing left, holding a ceremonial parasol (chatra) above its head. The elephant is surrounded by a circular border containing the text "CHIANG MAI UNIVERSITY 1964". There are decorative floral motifs on either side of the elephant.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตรวมทั้งภาค

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
รวมทั้งภาค								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	87.517	81.105	90.543	91.943	88.968	90.902	66.023	87.627
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	0.065	0.003
3. ยาสูบ (แสดมปี)	0.069	0.006	0.004	0.004	0.004	0.009	0.055	0.018
4. เครื่องดื่ม	8.192	8.241	6.491	5.041	7.288	5.395	21.784	7.367
5. น้ำมัน /ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	2.537	2.337	2.286	2.361	2.693	2.772	8.221	2.725
6. รถยนต์	1.570	0.863	0.349	0.302	0.127	0.033	0.261	0.538
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	0.007	0.006	0.019	0.003
8. เครื่องไฟฟ้า	0.096	0.160	0.074	0.070	0.029	0.013	0.075	0.074
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	0.388	0.427	1.603	0.189
10. สนามม้า	0.008	0.008	0.007	0.009	0.175	0.166	0.629	0.082
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.011	7.281	0.245	0.269	0.321	0.275	1.258	1.373
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	0.000	-	0.000	0.001	0.001	0.001	0.007	0.001
13. แบตเตอรี่	-	-	0.000	-	0.000	0.001	0.000	0.000
14. เรือ	-	0.000	0.000	-	-	-	-	0.000
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ที่มา : จากการคำนวณ

3.3.2 การวิเคราะห์โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงภาษีสรรพสามิตเป็นรายจังหวัด

จากข้อมูลในตารางที่ 3.3 สามารถวิเคราะห์โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงภาษีสรรพสามิตเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้จากการจัดเก็บภาษี 14 ประเภท ยกเว้นภาษีแก้วและเครื่องแก้ว สุราเป็นประเภท ภาษีที่สามารถทำรายได้สูงสุด โดยมีรายได้เฉลี่ยถึง 875,106,385.00 บาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.823 ของรายได้ทั้งหมด สินค้าประเภทอื่นมีสัดส่วนน้อยมาก เช่น ภาษีเครื่องดื่ม น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน และรายได้เบ็ดเตล็ด เก็บรายได้เฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.514 4.543 และ 2.034 ตามลำดับ นอกจากนี้มีสัดส่วนน้อยมากไม่ถึงร้อยละ 1 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในจังหวัดเชียงใหม่มีการประกอบกิจการโรงงานสุรา ที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตและจำหน่ายสุราได้ นอกจากนี้ยังมีโรงกลั่นน้ำมันฝาง ที่สามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาษีสุรามีสัดส่วนต่อภาษีรวมของจังหวัดสูงมาก โดยตลอดตั้งแต่ปี 2537 ถึง 2543 คืออยู่ระหว่างร้อยละ 76.495 ถึงร้อยละ 91.564 และลดลงอย่างมากในปี 2543 เป็นร้อยละ 63.08 ภาษีเครื่องดื่มมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย คืออยู่ระหว่างร้อยละ 3.029 ถึงร้อยละ 8.538 ในปี 2537-2543 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.390 ในปี 2543 ภาษีน้ำมันก็เช่นเดียวกันกับภาษีเครื่องดื่ม คือมีสัดส่วนระหว่างร้อยละ 3.808 ถึง 4.568 ในปี 2537-2543 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.915 ในปี 2543 ตามเหตุผลที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในส่วนของการรวมทั้งภาค

จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย มีการจัดเก็บภาษี 10 ประเภท ไม่มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน สนามม้า แบตเตอรี่ เรือ และแก้วและเครื่องแก้ว ประเภทภาษีที่จัดเก็บมีสัดส่วนรายได้สูงสุด ได้แก่ ภาษีสนามกอล์ฟมีมูลค่าเฉลี่ย 853,541 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.851 ของรายได้รวม รองลงมาได้แก่ ภาษिरถยนต์ ร้อยละ 21.568 รายได้เบ็ดเตล็ด ร้อยละ 21.886 เครื่องดื่ม และเครื่องไฟฟ้า ร้อยละ 11.358 และ 11.435 ตามลำดับ ส่วนประเภทภาษีอื่น มีสัดส่วนน้อยมาก

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย พบว่า สนามกอล์ฟที่ทำรายได้สูงสุดเริ่มเก็บเมื่อปี 2541 และมีรายได้เป็นสัดส่วนต่อรายได้รวมของจังหวัดโดยตลอด ตั้งแต่ร้อยละ 51.360 ถึงร้อยละ 56.715 ในปี 2543 ส่วนภาษีอีก 2 ประเภทที่มีความสำคัญรองลงมาคือรถยนต์

เลขหมู่..... ๒ / ๓๖ ๓๖.๒ ๓๘๒ ๑ ๔, ๑๔

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

และรายได้เบ็ดเตล็ด พบว่ารถยนต์มีสัดส่วนสูงมากถึงร้อยละ 58.893 ในปี 2537 และลดลงโดยตลอด เหลือแค่ร้อยละ 0.868 ในปี 2543 เพราะตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ได้มีการเพิ่มประเภทภาษีจากเดิมที่เกิน 4 ประเภท เป็น 7 ประเภท โดยมีสนามกอล์ฟทำรายได้สูงสุดมาโดยตลอด ส่วนรายได้เบ็ดเตล็ดมีสัดส่วนน้อยในปี 2537 แต่ร้อยละ 0.089 และรายได้เพิ่มขึ้น ระหว่างร้อยละ 22.374 ถึง 42.338 ตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา สำหรับประเภทสินค้าและบริการอื่นมีผลต่อรายได้รวมของจังหวัดน้อยมาก

จังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีการจัดเก็บภาษี 9 ประเภท ไม่มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเบียร์ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน สนามม้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม เรือ และแก้วและเครื่องแก้ว ประเภทภาษีที่สามารถจัดเก็บรายได้ได้สูงสุด ได้แก่ รายได้เบ็ดเตล็ด มีมูลค่าเฉลี่ย 210,219 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.226 ของรายได้รวม รองลงมาได้แก่ รถยนต์ และเครื่องดื่ม มีสัดส่วนร้อยละ 270472 และ 10.672 ตามลำดับ ที่เหลือมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 3.032

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของจังหวัดน่าน พบว่า รายได้เบ็ดเตล็ด เคยมีสัดส่วนน้อยมากในปี 2537 แกร้อยละ 4.846 และได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นระหว่างร้อยละ 30.284 ถึง 80.976 ในปี 2538-2543 ในขณะที่รถยนต์มีการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างผันผวนสูง คือมีมากถึงร้อยละ 50.633 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 61.415 ในปี 2538 ลดลงเหลือร้อยละ 6.280 ในปี 2539 และอยู่ระหว่างร้อยละ 5.310 ถึง 11.450 ในปีถัดมา ส่วนภาษีเครื่องดื่มพบว่ามีเพิ่มขึ้นโดยตลอดระหว่างร้อยละ 3.335 ถึง 19.281 ยกเว้นปี 2543 มีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 9.069 สำหรับประเภทอื่น ๆ มีผลน้อยมาก

จังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้ เพียงแค่ 8 ประเภท ไม่มีรายได้จากการเก็บภาษีเบียร์ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน สนามม้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แบทเตอรี เรือ และแก้ว และเครื่องแก้ว ประเภทภาษีที่เก็บมากที่สุด คือ รายได้เบ็ดเตล็ด มีมูลค่าเฉลี่ย 270,439 บาท ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 50.709 ของรายได้รวม รองลงมาได้แก่ รถยนต์ และเครื่องดื่ม มีสัดส่วนร้อยละ 24.009 และ 16.677 ตามลำดับ ที่เหลือมีการจัดเก็บเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 5 ของรายได้รวม

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดพะเยา พบว่า รายได้เบ็ดเตล็ดในปี 2537 มีสัดส่วนแค่ร้อยละ 7.223 ของรายได้รวม และตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา ได้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยตลอด ภาษีรถยนต์มีลักษณะตรงกันข้าม เคยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 41.586 ในปี 2537 และได้ลดลงระหว่างร้อยละ 17.299 ถึง 31.549 ในปีถัดมา ภาษีเครื่องดื่มมีลักษณะที่เพิ่มขึ้น

โดยตลอด ตั้งแต่ร้อยละ 3.025 ในปี 2537 ถึงร้อยละ 25.420 ในปี 2542 และลดลงเล็กน้อย เหลือร้อยละ 18.426 ในปี 2543

จังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่สามารถจัดเก็บภาษี 9 ประเภท ไม่มีรายได้จากภาษี 6 ประเภท ได้แก่ ภาษีเบียร์ สนามม้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แบตเตอรี่ เรือ และแก้วและเครื่องแก้ว โดยที่รถยนต์และรายได้เบ็ดเตล็ด มีการจัดเก็บรายได้ได้ 388,520 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38.836 และ 250,626 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.052 ของรายได้รวม ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ภาษีเครื่องคัม มีสัดส่วนร้อยละ 9.241 และภาษียาสูบ มีสัดส่วนร้อยละ 9.241 ที่เหลือมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 5

การเปลี่ยนแปลงของภาษีที่สำคัญของจังหวัดแพร่ พบว่า ภาษียนต์ที่มีสัดส่วนเฉลี่ยสูงสุด กลับมีความผันผวนมาก คือ ปี 2537 ถึง 2538 มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 45.428 และ 76.678 ตามลำดับ จากนั้นลดลงเหลือแค่ร้อยละ 1.376 และ 7.293 ในปี 2539-2540 ปี 2541-2542 ไม่มีการจัดเก็บ และปี 2543 มีสัดส่วนร้อยละ 7.978 รายได้เบ็ดเตล็ดมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.173 ในปี 2537 เป็น 9.899 ในปี 2538 และเพิ่มขึ้นเป็นระหว่างร้อยละ 39.177 ถึง 58.359 ในปีถัดมา เครื่องคัม มีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 12.932 ถึง 44.078 ในปี 2537-2543 ยกเว้นในปี 2538 มีสัดส่วนแค่ร้อยละ 3.684

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้รายได้ที่น้อยที่สุดใน 9 จังหวัด และมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพียง 7 ประเภท จาก 15 ประเภทเท่านั้น โดยที่ประเภทที่เก็บรายได้ได้สูงสุด คือ รายได้เบ็ดเตล็ด มีมูลค่าเฉลี่ย 127,322 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.669 ของรายได้เฉลี่ยรวมทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ ภาษียนต์ สุรา และยาสูบ มีสัดส่วนร้อยละ 8.790 8.126 และ 8.182 ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า รายได้เบ็ดเตล็ด หลังจากปี 2537 เป็นต้นมามีสัดส่วนที่สูง ระหว่างร้อยละ 64.442 ถึงร้อยละ 100 ภาษียนต์มีการเก็บเพียง 2 ปี คือ 2539 และ 2541 มีสัดส่วนร้อยละ 22.375 และ 30.760 ตามลำดับ ภาษีสุราและยาสูบมีการเก็บปี 2537 เพียงปีเดียว

จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้รายได้เป็นอันดับที่ 3 แต่รายได้จากการจัดเก็บภาษี มีเพียง 8 ประเภท และปรากฏว่าสามารถจัดเก็บภาษีประเภทเครื่องคัมได้มากถึง

67,516,514 บาท โดยเฉลี่ยคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 98.404 ของรายได้เฉลี่ยรวม เนื่องจากจังหวัดลำปาง มีการประกอบกิจกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องดื่มน้ำ ส่วนภาษีประเภทอื่น มีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 1 ของรายได้รวม

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดลำปาง พบว่า ภาษีเครื่องดื่มน้ำที่มีสัดส่วนสูงสุดเพียงประเภทเดียว มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากคือสูงกว่าร้อยละ 97 ตั้งแต่ปี 2537 ถึง 2543

จังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูน สามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีสรรพสามิต 9 ประเภท โดยมีภาษีสนามกอล์ฟและภาษีสรรพสามิต สามารถทำรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เฉลี่ย 492,288 บาท ร้อยละ 37.148 และ 409,156 บาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.875 ของรายได้รวมตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ รายได้เบ็ดเตล็ด คิดเป็นร้อยละ 16.931 และภาษีเครื่องดื่มน้ำ ร้อยละ 8.317 ของรายได้รวม ตามลำดับ นอกจากนั้นมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 5

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดลำพูน พบว่า สนามกอล์ฟ ซึ่งเริ่มเก็บตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ทำรายได้ในสัดส่วนที่สูง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 54 โดยตลอด แต่ในรอบ 3 ปี มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ภาษีสรรพสามิต มีสัดส่วนที่ลดลง จากเคยมีร้อยละ 83.910 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 4.076 ในปี 2543 รายได้เบ็ดเตล็ดมีสัดส่วนน้อย แคร้อยละ 0.062 ในปี 2537 เพิ่มเป็นร้อยละ 25.002 ในปี 2538 และเพิ่มตลอด ถึงร้อยละ 52.005 ในปี 2540 จากนั้นได้ลดลงอยู่ระหว่างร้อยละ 13-16.00 ในปี 2541-2543

จังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่จัดเก็บรายได้ เป็นอันดับสอง รองจากจังหวัดเชียงใหม่ และจัดเก็บรายได้จากภาษีสรรพสามิต ถึง 11 ประเภท แต่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ ภาษีจากสุรา เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้ประกอบการผลิตสุรารายใหญ่ที่ได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิต จึงสามารถจัดเก็บรายได้สูงมาก มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 599,065,385 บาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.889 ของรายได้รวม ที่เหลือมีสัดส่วนน้อยมาก ไม่ถึงร้อยละ 0.10

การเปลี่ยนแปลงภาษีที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานี พบว่าภาษีสุราที่มีสัดส่วนต่อรายได้รวมของจังหวัดสูงที่สุดเพียงประเภทเดียว มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากในช่วงที่ 7 ปีที่ศึกษาคือ มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99 ของทุกปี

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดเชียงใหม่								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	84.814	76.495	91.068	91.577	90.553	91.564	63.087	86.832
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	0.127	0.004
3. ยาสูบ (แสดมปี)	0.037	-	-	0.00003	-	-	-	0.006
4. เครื่องดื่ม	8.538	6.949	4.485	3.881	3.795	3.029	16.390	5.514
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	4.329	3.808	3.728	3.934	4.568	4.520	15.915	4.543
6. รถยนต์	2.172	1.017	0.449	0.323	0.153	0.025	0.304	0.683
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	0.003	0.001	0.008	0.001
8. เครื่องไฟฟ้า	0.097	0.138	0.077	0.071	0.030	0.007	0.057	0.070
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	0.368	0.384	1.703	0.174
10. สนามม้า	0.013	0.013	0.012	0.015	0.296	0.271	1.231	0.138
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.001	11.580	0.181	0.199	0.233	0.197	1.175	2.034
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	0.0003	-	0.0005	0.0010	0.0005	0.0013	0.0036	0.0007
13. แบตเตอรี่	-	-	0.0001	-	0.0001	-	-	0.0000
14. เรือ	-	0.0007	-	-	-	-	-	0.000
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	99.999	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดเชียงราย								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	13.128	-	-	-	-	-	-	1.948
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	5.964	-	-	0.003	1.186	3.738	4.511	2.616
4. เครื่องดื่ม	6.673	10.118	15.016	6.815	16.570	14.545	10.426	11.358
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	0.000
6. รถยนต์	58.893	18.929	21.727	55.523	2.233	3.547	0.868	21.568
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	0.602	0.204	0.491	0.224
8. เครื่องไฟฟ้า	15.254	39.478	20.918	12.813	3.633	2.139	4.020	11.435
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	51.360	54.929	56.715	28.851
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	0.000
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.089	31.475	42.338	24.846	24.417	20.898	22.374	21.886
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	0.595	0.113
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดน่าน								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	22.580	-	-	-	-	-	-	3.032
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	18.606	-	-	-	-	-	-	2.499
4. เครื่องดื่ม	3.335	5.892	11.275	17.686	14.301	19.281	9.069	10.672
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	-
6. รถยนต์	50.633	61.415	6.280	11.450	5.310	-	11.931	27.472
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	1.283	18.035	-	2.507
8. เครื่องไฟฟ้า	-	2.409	1.469	2.277	1.983	4.567	1.213	2.060
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	2.115	4.122	5.691	1.519
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	4.846	30.284	80.976	68.587	75.009	53.894	72.096	50.226
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	0.101	-	0.013
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ค่านอน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดพะเยา								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	-	-	-	-	-	-	-	4.050
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	0.000
3. ยาสูบ (แสดมปี)	-	-	-	-	-	-	-	2.241
4. เครื่องดื่ม	3.025	6.315	19.552	25.425	17.299	25.420	18.426	16.677
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	0.000
6. รถยนต์	41.586	31.549	17.941	19.431	36.298	-	7.761	24.009
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	1.172	-	-	0.281
8. เครื่องไฟฟ้า	0.543	1.876	-	3.589	0.059	1.956	2.894	1.443
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	-	2.203	2.756	0.589
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	7.223	60.259	62.507	51.555	45.172	70.421	68.162	50.709
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดแพร่								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	13.682	-	-	-	-	-	-	2.004
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสตมป์)	25.007	3.780	12.209	9.379	4.343	4.007	13.780	9.241
4. เครื่องดื่ม	12.932	3.684	26.308	39.409	44.078	33.109	21.354	18.445
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	6.209	0.545
6. รถยนต์	45.428	76.678	1.376	7.293	-	-	7.978	38.836
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	4.483	2.567	5.783	1.096
8. เครื่องไฟฟ้า	0.769	5.959	14.782	4.743	0.587	0.814	0.805	4.570
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	0.470	1.144	0.957	0.211
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	2.173	9.899	45.326	39.177	46.039	58.359	43.133	25.052
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดแม่ฮ่องสอน								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	49.660	-	-	-	-	-	-	8.126
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	50.001	-	-	-	-	-	-	8.182
4. เครื่องดื่ม	-	-	7.748	2.740	4.798	6.057	7.848	4.220
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	-
6. รถยนต์	-	-	22.375	-	30.760	-	-	8.790
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	-	0.092	-	0.012
8. เครื่องไฟฟ้า	-	-	-	-	-	-	-	-
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	-	-	-	-
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.339	100.000	69.877	97.260	64.442	93.851	92.152	70.669
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดลำปาง								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	0.447	-	-	-	-	-	-	0.059
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	0.199	-	-	-	-	-	-	0.027
4. เครื่องดื่ม	97.221	97.689	98.820	98.456	99.069	98.850	98.553	98.404
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	0.000
6. รถยนต์	1.594	0.543	0.416	0.205	0.089	0.073	0.144	0.427
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	0.003	0.000	0.010	0.002
8. เครื่องไฟฟ้า	0.417	0.433	0.073	0.103	0.070	0.061	0.039	0.171
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	0.138	0.228	0.240	0.088
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.121	1.335	0.692	1.235	0.631	0.788	1.014	0.822
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอนบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดลำพูน								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	7.563	-	-	-	-	-	-	1.399
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	4.722	0.066	-	0.385	-	-	-	0.902
4. เครื่องดื่ม	0.538	10.652	13.237	22.463	10.338	7.895	6.482	8.317
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	19.043	3.871
6. รถยนต์	83.910	64.227	56.048	23.951	1.125	8.176	4.076	30.875
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	1.020	0.307	0.226	0.288
8. เครื่องไฟฟ้า	0.788	0.054	0.222	1.195	-	-	0.143	0.269
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	71.028	69.641	54.882	37.148
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.062	25.002	30.492	52.005	16.489	13.982	15.148	16.931
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	-	-	-	-	-
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	-	-	-
14. เรือ	-	-	-	-	-	-	-	-
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ตารางที่ 3.3 (ต่อ) โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ 9 จังหวัดในภาคเหนือ

ตอมบน

ประเภท	ปี 2537 (ร้อยละ)	ปี 2538 (ร้อยละ)	ปี 2539 (ร้อยละ)	ปี 2540 (ร้อยละ)	ปี 2541 (ร้อยละ)	ปี 2542 (ร้อยละ)	ปี 2543 (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (ร้อยละ)
จังหวัดอุตรดิตถ์								
1. สุรา (ภาษีสุรา)	99.905	99.868	99.904	99.925	99.887	99.918	99.570	99.889
2. เบียร์	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ยาสูบ (แสดมปี)	0.013	0.000	-	0.000	0.000	0.000	0.001	0.002
4. เครื่องดื่ม	0.005	0.018	0.022	0.024	0.032	0.026	0.084	0.023
5. น้ำมัน/ผลิตภัณฑ์ น้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	-
6. รถยนต์	0.076	0.040	0.026	0.003	0.008	-	0.109	0.029
7. รถจักรยานยนต์	-	-	-	-	0.000	0.000	0.003	0.000
8. เครื่องไฟฟ้า	0.001	0.007	0.007	0.006	0.001	0.001	0.007	0.004
9. สนามกอล์ฟ	-	-	-	-	0.003	0.004	0.014	0.002
10. สนามม้า	-	-	-	-	-	-	-	-
11. รายได้เบ็ดเตล็ด	0.000	0.067	0.040	0.043	0.068	0.049	0.211	0.050
12. ผลิตภัณฑ์เครื่อง หอม	-	-	-	0.000	0.001	0.000	-	0.000
13. แบตเตอรี่	-	-	-	-	-	0.001	0.001	0.000
14. เรือ	-	-	0.001	-	-	-	-	0.000
15. แก้วและเครื่อง แก้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

ที่มา : จากการคำนวณ